

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm III. Auditis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

rio: quamobrem idem rectè tradit Gl. in c. ex præsentium, 3. ver. necessitate, de pignoribus; Si Prælati, aut Ecclesiæ Rector in iudicio agendo, aut extra iudicium contrahendo Ecclesiam damnificauit, in optione eius esse agere contra Prælatum, vel petere restitutionem in integrum. Hic autem de Procuratore agimus, qui voluntariè assumitur, seu eligitur.

NOTANDVM III. Ius exemptionis, seu immediatæ subiectionis erga Sedem Apostolicam, censetur pertinere non tantum ad ecclesiam exemptam, v. g. Monasterium, sed etiam ad ipsam Sedem Romanam. Ex quo inferes primò. Monasterium huic priuilegio exemptionis renuntiare non posse; quia cederet id in præiudicium Sedis Romanæ, c. cum tempore, 5. de in integr. restit. Secundo: Ad amittendum hoc priuilegium per viam præscriptionis opus esse eo tempore, quod requiri solet ad præscribendum contra Ecclesiam Romanam, videl. centum annis, vti dixi lib. 1. tr. 1. c. 8. n. 13. §. Tertio.

NOTANDVM IV. Si pendente lite de iure electionis, ea interim instituta sit, confirmari non debet, antequam lis decidatur, sed neque infirmari eam conuenit; cum eius vis suspensa sit, ac dependens à futuro euentu litis. Vide quæ hic docet Innocent. n. 2. & seqq. Abb. n. 22. Imola n. 20. vbi docent, quomodo possessio iuris eligendi, & similitium incorporalium iurium acquiratur, vel amittatur.

CAPITVLVM III.

Auditis.

PARAPHRASIS.

Controuersia erat inter Episcopum Vigoricensem, & Abbatem de Euescam, super quibusdam Ecclesijs, quas Episcopus contendeat sibi lege diocesana subiectas esse; Sed Abbas dicebat ab Episcopali iurisdictione omnino exemptas esse. Visis autè actis & probationibus, quæ ex parte vtraque coram iudicibus delegatis exhibitæ erant, respondit Innocentius I. satis cognouisse se, Ecclesias illas per priuilegia Põtificum ex-

emptas non esse ab Episcopi iurisdictione. Verum ex testium testimonijis satis colligi, quod Abbates Ecclesias illas tanto temporis decursu possederint pleno iure, vt appareat eos Episcopalem ibi iurisdictionem contra diocesanos præscripsisse: nisi fortè Ecclesia Vigoriensis tanto tempore vacarit, vt subducto eo vacationis tempore, præscriptio completa non sit. Tametsi verò in hac controuersia vtrinque conclusum sit; quia tamen vtraque pars asserit se probationem necessariam omisisse; idè Innocent. considerans, quod vtraque Ecclesia pari iure Minoris fungatur, seu pariter priuilegiata sit, vtramque restituit ad probationem, quam omisit, asserendam; ne vel vna, vel altera pars grauè iacturam iuris sui patiatur.

SUMMARIVM.

1. Ecclesia secularis, aut regularis intra diocesin existens ab Episcopi iurisdictione eximi potest duobus modis: priuilegio Papæ, & præscriptione longissimi temporis.
2. Prælati pleno iure exempti ab Episcopo quasi episcopalem iurisdictionem habent.
3. Præscriptio contra Ecclesiam inchoata, vacante prælatura, suspensa est.
4. Terminus probationum peremptorius, seu cum exclusionem datus, ligat etiam ecclesiam; conceditur tamen beneficium restitutionis, si necessaria probatio omissa fuit. Idem est de Minoribus.
5. Ad restitutionem autem beneficium requiritur, vt Ecclesia propter probationes non productas versetur in damno pecuniario, aut lucri amissione.
6. Ecclesia laesa restituenda est etiam contra aliam ecclesiam, vti & Minor laesa contra aliam Minorem.

NOTANDVM I. Duo sunt modi, quibus Ecclesia secularis, aut regularis, intra diocesin existens, ab Episcopi diocesani iurisdictione eximi, & sub immediata Sedis Apostolicæ obedientia constitui potest. Primus est, per priuilegium Papæ. Secundus,

LIII cundus,

cundus, per temporis longissimi præscriptionem, videl. 40. annis cum titulo: at verò immemoriali tempore, si titulus absit, argum. c. 1. de præscript. in 6.

2 NOTANDVM II. Prælati, qui pleno seu, vt alij dicunt, plenissimo iure, id est, omnimodè ab Episcopo diocesano, ratione Ecclesiarum suarum, exempti sunt, quasi Episcopalem iurisdictionem obtinere censentur. Hac de re dixi in qq. de elect. q. 206.

3 NOTANDVM III. Præscriptio seu vfuçapio contra Ecclesiam inchoata, vacante Prælatura, suspensa manet ac veluti dormit, ita vt tempus vacationis auferri, seu non computari debeat. Ita etiam habetur in c. de quarta, 4. de præscript. Ratio est: Quia Ecclesia tunc defensore caret, c. 1. & vlt. Ne Sede vacante &c. Quandoquidem Capitulum pro iuribus Episcopalibus Sede vacante in iudicio contendere non potest, cit. c. vlt. iun. Gl. ver. vacante. Vide quæ dixi lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 11.

4 NOTANDVM IV. Terminus probationum peremptorius, seu cum exclusione datus, astringit etiam Ecclesiam. Sed conceditur beneficium restitutionis in integrum, si necessaria probatio omissa fuit. Ita habetur etiam in Clem. vn. hoc tit. Exemplum est: Procurator alicuius Ecclesiæ à iudice impetrauit duorum mensium spatium, intra quod testes, aliàsque probationes afferre possit. Finito illo tempore, non admittetur Ecclesia ad probandum, nisi restitutionem in integrum impetret, si probationem necessariam Procurator producere intermiserit. Sed & idem dicitur de natu Minoribus, ob allegationem obtinendæ causæ necessariam in iudicio omisam, restituendos esse. l. Minor, 36. ff. de Minoribus.

5 Requiritur tamen ad huiusmodi restitutionem, vt Ecclesia propter probationes non productas versetur in damno pecuniario, aut lucri amissione: Alioquin non restituetur; v. g. quòd crimina non probauerit contra litigantem super beneficio, sicut docet Durand. lib. 2. speculi, p. 3. tit. de restit. in integrum, §. 2. n. 7. vers. Sed pone, argum. l. auxilium, 37. ff. de Minoribus.

NOTANDVM V. Ecclesia læsa restituenda, etiam est contra alium: quemadmodum & Minor læsus contra Minorem restituitur, l. verum, 11. §. Item quæritur, ff. de Minoribus.

Obijcies: Si duorum paria priuilegia concurrunt, cassato vtroque, seruari debet ius commune, vt docent DD. nominatim Abb. in c. præsentia, n. 37. de probat. ex l. assiduis, C. Qui potiores in pignore. Respond. cum Bartolo in Auth. Quas actiones, n. 3. C. de SS. Ecclesijs, Abbate loco cit. Id verum esse, si duo pariter respectu eiusdem causæ priuilegiati sint: Secus si in genere tantum priuilegiati, sed respectu causæ non par sit vtiusque conditio, & fauor: Ita enim accidit in restitutionibus in integrum, per quas illi parti potius subueniendum est, quæ in damno, seu amissione iuris sui versatur. Sin autem nesciatur, vtri parti, pariter alioquin priuilegiatæ, reuerà ius competat, de quo non amittendo contendit, tunc vtique, si læsa videatur, interim restituitur, donec veritas in iudicio appareat, vt in casu huius c. Vide quæ dixi cit. tr. 4. c. 11. n. 2. §. Ex multorum.

CAPITVLVM IV.

Ex literis.

PARAPHRASIS.

Inter duos coniuges causa matrimonialis agitabatur, quam Pontifex Innocent. III. quibusdam Iudicibus delegat; qui cum diuortij sententiam protulissent, mulier ad Sedem Apostolicam appellauit: Eam appellationis causam Papa Abbati, & Archiepiscopo Paduano commisit. Abbas (eui alter vices suas commiserat) quia videbat mulierem ad terminum peremptorium non comparuisse, inspectis actis priorum Iudicum, eorundem sententiam confirmauit. Cum hoc intellexisset pater mulieris, accessit ad Abbatem, & iuramento confirmauit, quendam fraudulenter venisse ad ipsos, falsas literas afferens, quibus continebatur, vt diebus octo post terminum constitutum Abbatis (cui impedi-